

Fem års rysk revolution och världsrevolutionens perspektiv

Rapport den 13 november 1922 på Kommunistiska internationalens fjärde kongress

(Kamrat Lenin hälsas med stormande, långvariga applåder och allmänna ovationer. Alla reser sig och sjunger Internationalen.) Kamrater! På talarlistan står jag som huvudtalare, men ni förstår att jag inte kan hålla något långt tal efter min långa sjukdom. Jag kan endast ge en inledning till de viktigaste frågorna. Mitt tema kommer att bli mycket begränsat. Temat "Fem års rysk revolution och världsrevolutionens perspektiv" är överhuvud taget alldeles för omfattande och stort för att en enda talare skall kunna behandla det uttömmande i ett enda tal. Därför tar jag endast en mindre del av detta tema, nämligen den nya ekonomiska politiken. Jag tar med avsikt bara denna lilla del för att göra er bekanta med denna just nu synnerligen viktiga fråga. I varje fall är den synnerligen viktig för mig, eftersom jag nu arbetar med den.

Jag kommer således att tala om hur vi inledde den nya ekonomiska politiken och vilka resultat vi uppnått med dess hjälp. Om jag begränsar mig till denna fråga skall jag kanske lyckas göra en allmän översikt och ge en allmän föreställning om denna fråga.

För att börja med hur vi kom fram till den nya ekonomiska politiken, så måste jag åberopa mig på en artikel jag skrev år 1918. I början av 1918 berörde jag i en kort polemik just frågan om vår inställning till statskapitalism. Jag skrev då:

"... statskapitalism skulle vara *ett steg framåt* i jämförelse med det nuvarande" (dvs dåvarande) "läget i vår sovjetrepublik. Ifall statskapitalism upprättades hos oss om ungefär ett halvår, så skulle det vara en väldig framgång och den säkraste garantin för att socialismen inom ett år slutgiltigt skulle befästas hos oss och bli oövervinnlig."

När detta sades var vi naturligtvis litet dummare än nu, men inte till den grad dumma att vi inte kunde behandla sådana frågor.

Jag hyste alltså år 1918 den uppfattningen, att statskapitalism utgjorde ett steg framåt jämfört med sovjetrepublikens dåvarande ekonomiska tillstånd. Detta låter mycket besynnerligt och kanske till och med absurt, ty vår republik var ju redan på den tiden en socialistisk republik. Varje dag vidtog vi då med största brådska – troligen med överdriven brådska – olika nya ekonomiska åtgärder som inte kan betecknas som annat än socialistiska. Och ändå antog jag då att statskapitalism skulle vara ett steg framåt jämfört med sovjetrepublikens dåvarande ekonomiska tillstånd, och jag klargjorde ytterligare denna tanke genom att helt enkelt räkna upp elementen i Rysslands ekonomiska system. Dessa element var enligt min mening följande: "1) patriarkalisk bondehushållning", dvs jordbrukets primitivaste form; "2) småvaruproduktion (hit hör de flesta av de bönder som säljer spannmål); 3) privatkapitalism; 4) statskapitalism; 5) socialism." Alla dessa ekonomiska element var representerade i det dåvarande Ryssland. Jag ställde mig då uppgiften att klargöra, i vilket förhållande dessa element stod till varandra, och om man inte borde värdera ett av de ickesocialistiska elementen, nämligen statskapitalismen, högre än socialismen. Jag upprepar: det förefaller mycket besynnerligt, att ett ickesocialistiskt element värderas högre och anses stå högre än socialismen i en republik som förklarar sig vara socialistisk. Men saken blir begriplig om ni erinrar er, att vi inte alls betraktade Rysslands ekonomiska system som någonting enhetligt och högt utvecklat, utan helt och fullt insåg att vi i Ryssland vid sidan av den socialistisk jordbruksformen hade patriarkaliskt jordbruk, dvs den mest primitiva formen. Vilken roll skulle då statskapitalismen kunna spela i ett sådant läge?

Jag frågade mig vidare: vilket av dessa element är det dominerande? Det är klart att det i en småborgerlig miljö är det småborgerliga elementet som dominerar. Jag var då medveten om att det småborgerliga elementet var det övervägande; att tro något annat var omöjligt. Den fråga som jag ställde mig – det var i en speciell polemik som inte har med det här problemet att göra var: hur förhåller vi oss till statskapitalismen? Och jag svarade: även om statskapitalism inte är en socialistisk form, så vore den för oss och för Ryssland en mera fördelaktig form än den rådande. Vad innebär det? Det innebär, att vi inte överskattade vare sig den socialistiska ekonomins embryon eller dess grundvalar, ehuru vi redan hade fullbordat den sociala revolutionen. Tvärtom insåg vi redan i viss mån att det hade varit bättre om vi till att börja med hade övergått till statskapitalism och först efteråt till socialism.

Jag måste särskilt understryka detta, därför att jag för det första antar att man endast med utgångspunkt häri kan förklara vad den nuvarande ekonomiska politiken är och för det andra härur kan dra mycket viktiga praktiska slutsatser även för Kommunistiska internationalen. Jag vill inte säga att vi redan i förväg hade en färdig reträttplan. Det hade vi inte. Dessa korta polemiska rader utgjorde vid den tidpunkten på intet sätt någon reträttplan. En mycket viktig punkt, exempelvis handelsfriheten, som har grundläggande betydelse för statskapitalismen, omnämndes där inte alls. Men likväl var reträttiden härmed redan given -i allmän, obestämd form. Jag anser att vi bör uppmärksamma detta inte bara när det gäller ett land, som till sin ekonomiska struktur var och än idag är mycket efterblivet, utan också med tanke på Kommunistiska internationalen och Västeuropas framskridna länder. Nu är vi exempelvis sysselsatta med att utarbeta ett program. Personligen anser jag att vi gjorde bäst om vi nu behandlade alla program endast i allmänhet, så att säga i första läsningen, och lämnade dem till tryckning, men inte fattade det avgörande beslutet nu och inte under innevarande år. Varför? Enligt min mening naturligtvis framför allt därför att vi knappast alla har tänkt igenom dem ordentligt. Och även därför att vi nästan inte alls tänkt över frågan om en eventuell reträtt och säkerställandet av denna reträtt. Men det är en fråga som vi obetingat måste uppmärksamma vid sådana genomgripande och världsomfattande förändringar som kapitalismens störtande och det socialistiska uppbyggnadsarbetet med dess väldiga svårigheter. Vi måste inte endast veta, hur vi bör handla när vi omedelbart övergår till angrepp och då segrar. I en revolutionär tid är detta inte så svårt och inte heller så viktigt, i varje fall är det inte det mest avgörande. I en revolutionär tid förekommer alltid ögonblick då motståndaren tappar huvudet, och om vi angriper honom vid ett sådant tillfälle kan vi lätt segra. Men det betyder ändå ingenting, eftersom vår motståndare i förväg kan mobilisera krafter osv, ifall han har tillräcklig självbehärskning. Han kan då lätt provocera oss till angrepp och sedan kasta oss tillbaka många år i tiden. Det är därför jag anser, att tanken på att vi måste bereda oss möjlighet till reträtt har mycket stor betydelse, och då inte bara ur teoretisk synvinkel. Även ur praktisk synvinkel måste alla partier, som bereder sig att under den närmaste framtiden gå till direkt angrepp mot kapitalismen, nu också tänka på hur de skall säkerställa en reträtt. Jag tror att om vi lär oss denna läxa jämte alla de andra läxorna ur vår revolutions erfarenheter, så skall det inte alls skada oss, utan högst sannolikt bli oss till nytta i många fall.

Sedan jag nu framhållit att vi redan 1918 såg statskapitalism som en eventuell reträttlinje, övergår jag till resultaten av vår nya ekonomiska politik. Den gången var detta som sagt ännu en mycket oklar *idé*, men 1921, sedan vi gått igenom inbördeskrigetets viktigaste skede och gjort det segerrikt, råkade vi ut för en stor och enligt min mening den största inrikespolitiska krisen i Sovjetryssland. Den visade på ett missnöje inte endast bland en betydande del av bönderna, utan även bland arbetarna. Det var första och, som jag hoppas, sista gången i Sovjetrysslands historia som stora bondemassor, om än inte medvetet utan instinktivt, var stämda emot oss. Vad hade framkallat detta egenartade och för oss självfallet mycket

obehagliga läge? Orsaken var den att vi hade ryckt alldeles för långt framåt i vår ekonomiska offensiv, att vi inte hade tillförsäkrat oss en tillräcklig basis, att massorna kände något som vi då ännu inte kunde medvetet formulera men som också vi kort därpå, några veckor senare, erkände. Nämligen att en omedelbar övergång till rent socialistiska former, till en rent socialistisk fördelning, översteg våra förhandenvarande krafter och att om vi inte förmådde genomföra ett återtåg och inskränka oss till lättare uppgifter, så hotade oss undergång. Krisen började, förefaller det mig, i februari 1921. Redan på våren samma år beslöt vi enhälligt – några större meningsskiljaktigheter i denna fråga märkte jag inte bland oss – att övergå till den nya ekonomiska politiken. Efter halvtannat år är vi redan nu, i slutet av 1922, i stånd att göra vissa jämförelser. Vad har då skett? Hur har vi klarat oss denna tid på mer än halvtannat år? Vad är resultatet? Har denna reträtt varit till nytta för oss och har den verkligen räddat oss, eller är resultatet ännu obestämt? Det är den huvudfråga jag ställer Mig, och jag antar att denna huvudfråga har primär betydelse även för alla de kommunistiska partierna, ty om svaret blev nekande, så skulle vi alla vara dömda till undergång. Jag antar att vi alla med lugnt samvete kan besvara denna fråga jakande, och just i den meningen att de gångna ett och ett halvt åren positivt och absolut bevisar, att vi har bestått provet.

Jag skall nu försöka att bevisa detta. Då måste jag i korthet räkna upp vår ekonomis alla beståndsdelar.

Framför allt skall jag uppehålla mig vid vårt finanssystem och den ryktbara ryska rubeln. Jag tror att man kan anse den ryska rubeln Lär ryktbar, redan därför att dessa rubler till antalet nu överstiger en kvadriljon. (*Skratt*) Det är en hel del. Det är astronomiska siffror. Jag är övertygad om att inte alla här ens vet vad dessa siffror innebär. (*Allmänt skratt*) Men vi anser inte att dessa tal är så värst viktiga, inte ens ur den ekonomiska vetenskapens synvinkel, ty nollor kan ju strykas. (*Skratt*) I denna konst, som ekonomiskt sett också är fullkomligt oviktig, har vi redan uppnått ett och annat, och jag är säker på att vi i fortsättningen kommer att uppnå betydligt mer. Vad som är verkligt viktigt, det är frågan om rubelns stabilisering. Med denna fråga arbetar vi, våra bästa krafter arbetar med den och vi tillmäter denna uppgift avgörande betydelse. Lyckas vi att för en längre tid och sedan för gott stabilisera rubeln, så innebär det att vi har vunnit. Då betyder alla dessa astronomiska siffror, alla dessa triljoner och kvadriljoner, ingenting. Då kan vi ställa vår ekonomi på fast grund och utveckla den vidare på fast grund. Här tror jag att jag kan framlägga ganska viktiga och avgörande fakta för er. År 1921 varade stabilitetsperioden för pappersrubelns kurs mindre än tre månader. Under innevarande år, 1922, som visserligen ännu inte är slut, har denna period varat över fem månader. Jag förmodar att redan det är tillräckligt. Otillräckligt är det naturligtvis ifall ni av oss vill ha vetenskapliga bevis på att vi fullständigt skall lösa detta problem. Men att helt och fullständigt bevisa detta är enligt min mening överhuvud taget omöjligt. De fakta jag anfört bevisar att vi sedan föregående år, då vi inledde vår nya ekonomiska politik, och till idag redan har lärt oss att gå framåt. Har vi lärt oss det, är jag övertygad om att vi även i framtiden kommer att lära oss att göra ytterligare framsteg på denna väg, om vi bara inte gör något särskilt dumt. Det viktigaste är emellertid handeln, nämligen varuomsättningen, som är oundgänglig för oss. Och eftersom vi klarat den i två år, trots att vi befunnit oss i krigstillstånd (ty som ni känner till intog vi Vladivostok först för några veckor sedan) och trots att vi först nu kan börja bedriva vår ekonomiska verksamhet helt systematiskt – eftersom vi likväl kunnat öka pappersrubelns stabilitetsperiod från tre till fem månader, så tror jag att jag kan säga att vi har anledning att vara nöjda. Ty vi står ju ensamma. Vi har inte fått och får inte några lån. Ingen enda av de mäktiga kapitalistiska stater, som organiserar sin kapitalistiska ekonomi så ”lysende” att de än idag inte vet vart de är på väg, har hjälpt oss. Genom Versaillesfreden skapade de ett finanssystem som de själva inte kommer tillrätta med. Om dessa stora kapitalistiska stater hushåller på det sättet, så tycker jag att vi, de efterblivna och obildade,

kan vara nöjda redan med att vi fattat det viktigaste: betingelserna för rubelns stabilisering. Detta bevisas inte av något slags teoretisk analys utan av praktiken, och den anser jag vara viktigare än alla teoretiska diskussioner i världen. Praktiken visar ju att vi här uppnått avgörande resultat, nämligen att vi börjar driva ekonomin i riktning mot en stabilisering av rubeln, vilket har den största betydelse för handeln, för den fria varuomsättningen, för bönderna och den väldiga massan av småproducenter.

Jag går nu över till våra sociala målsättningar. Den viktigaste faktorn är naturligtvis bönderna. År 1921 rådde utan tvivel missnöje bland väldigt många bönder. Sedan hade vi hungersnöd. Och detta innebar den allra svåraste prövning för bönderna. Det var helt naturligt att man då överallt i utlandet skrek: ”Titta, det här är resultaten av den socialistiska ekonomin.” Det var givetvis helt naturligt att de förteg, att hungersnöden i själva verket var ett ohyggligt resultat av inbördeskriget. Alla godsägare och kapitalister som inledde offensiven mot oss 1918 framställde saken så som om hungersnöden vore ett resultat av den socialistiska ekonomin. Hungersnöden var verkligen en stor och allvarlig olycka, en olycka som hotade att omintetgöra hela vårt organisatoriska och revolutionära arbete.

Alltså frågar jag nu: hur ligger saken till efter denna oerhörda och oväntade olycka, sedan vi infört den nya ekonomiska politiken och gett bönderna frihet att driva handel? Svaret är klart och uppenbart för alla, nämligen: bönderna har på ett år inte bara övervunnit svälten, utan också erlagt naturaskatt i en sådan utsträckning att vi redan nu fått in hundratals miljoner pud, och detta nästan utan några tvångsåtgärder alls. Bondeupproren som tidigare, före 1921, så att säga var en allmän företeelse i Ryssland har nästan helt upphört. Bönderna är nöjda med sitt nuvarande läge. Det kan vi lugnt påstå. Vi anser dessa bevis vara viktigare än alla slags statistiska bevis. Ingen betvivlar att bönderna hos oss är den avgörande faktorn. Deras situation är nu sådan att vi från deras sida inte behöver befara någon som helst rörelse emot oss. Detta säger vi fullt medvetet och utan överdrift. Detta har redan uppnåtts. Bönderna kan vara missnöjda med den ena eller andra sidan av våra myndigheters arbete, de kan klaga på det. Detta är naturligtvis möjligt och oundvikligt, emedan vår apparat och vårt statliga näringsliv ännu är alltför dåliga för att kunna förebygga detta, men något som helst allvarligt missnöjd med oss från alla bönders sida är i varje fall helt uteslutet. Det har vi uppnått under loppet av ett år. Jag anser att redan detta är ganska mycket.

Jag går vidare till den lätta industrin. Vi måste nämligen skilja mellan den tunga och den lätta industrin, eftersom deras situation är olika. Vad den lätta industrin beträffar kan jag lugnt säga: där iakttas ett allmänt uppsving. Jag skall inte gå in på detaljer. Det ingår inte i mitt åtagande att anföra statistiska uppgifter. Men detta allmänna intryck är grundat på fakta, och jag kan garantera att det inte grundar sig på någonting oriktigt eller inexakt. Vi kan notera ett allmänt uppsving för den lätta industrin och i samband härmed en avgjord förbättring av arbetarnas situation såväl i Petrograd som i Moskva. I andra områden iakttas detta i mindre grad, eftersom den tunga industrin överväger där, och därför bör man inte generalisera. I varje fall befinner sig som sagt den lätta industrin i obestridligt uppsving, och förbättringen av arbetarnas situation i Petrograd och Moskva är otvivelaktig. I båda dessa städer rådde våren 1921 missnöje bland arbetarna. Nu förekommer det inte. Vi som dag för dag följer arbetarnas läge och stämningar, misstar oss inte i denna fråga.

Den tredje frågan gäller den tunga industrin. Där måste jag säga att läget fortfarande är svårt. En viss omsvängning inträdde 1921-22, och vi kan alltså hoppas att läget inom den närmaste tiden kommer att förbättras. De erforderliga resurserna har vi delvis redan skaffat. I ett kapitalistiskt land skulle en förbättring av tungindustrins läge kräva lån på hundratals miljoner. Utan detta skulle en förbättring vara omöjlig. De kapitalistiska ländernas ekonomiska historia visar att endast långfristiga hundramiljonerslån i dollar eller guldrubel

skulle kunna vara ett medel att åstadkomma ett uppsving för den tunga industrin i efterblivna länder. Några sådana lån har vi inte haft, och vi har hittills inte fått någonting. Det som nu skrivs om koncessioner m m är nästan inget annat än papper. Den senaste tiden har vi skrivit mycket om detta, i synnerhet om Urquhartkoncessionen. Vår koncessionspolitik förefaller mig emellertid mycket bra. Trots detta har vi ännu ingen inkomstbringande koncession. Det ber jag er att inte glömma. Tungindustrins läge är sålunda verkligen en mycket svår fråga för vårt efterblivna land, eftersom vi inte kunnat räkna med att få lån i de rika länderna. Trots detta iakttar vi redan en märkbar förbättring, och vi ser vidare att vår handelsverksamhet redan tillfört oss ett visst kapital. Tills vidare visserligen en mycket blygsam summa, något över tjugo miljoner guldrubel. I varje fall är grunden lagd: vår handel ger oss medel som vi kan använda för att utveckla tungindustrin. För närvarande befinner sig vår tunga industri i varje fall fortfarande i ett mycket svårt läge. Men jag förmodar att den avgörande omständigheten är att vi redan är i stånd att spara en del. Det kommer vi att göra även i framtiden. Ehuru detta ofta sker på befolkningens bekostnad, måste vi likväl spara. Vi är nu sysselsatta med att skära ner vår statsbudget, reducera vår statsapparat. Jag skall senare säga ytterligare några ord om vår statsapparat. Vi måste i varje fall minska vår statsapparat, vi måste spara allt vi kan. Vi sparar på allt, till och med på skolorna. Det måste ske, eftersom vi vet att vi inte kan bygga upp någon som helst industri utan att rädda tungindustrin, utan att återuppbygga den, och utan industri kommer vi överhuvud taget att gå under som självständigt land. Det är vi väl medvetna om.

Rysslands räddning ligger inte bara i en god skörd för böndernas jordbruk – det är inte nog – och inte bara i ett gott tillstånd inom lättindustrin som levererar konsumtionsartiklar åt bönderna – inte heller det är tillräckligt. Vi måste också ha en tung industri. Och för att sätta den i gott skick krävs det flera års arbete.

Den tunga industrin behöver statliga subsidier. Om vi inte skaffar fram dem är vi förlorade som civiliserad, för att inte säga socialistisk, stat. I det avseendet har vi således tagit ett avgörande steg. Vi har börjat samla de medel som erfordras för att ställa tungindustri på egna ben. Den summa vi hittills anskaffat överstiger visserligen nätt och jämnt tjugo miljoner guldrubel, men vi har den i alla fall, och den är endast avsedd att användas till att åstadkomma ett uppsving för vår tungindustri.

Jag tror att jag som utlovat i allmänna och korta drag har belyst de viktigaste elementen i vårt folkhushåll, och jag tror att vi av all detta kan dra slutsatsen att den nya ekonomiska politiken redan gett utdelning. Redan nu har vi bevis på att vi som stat är kapabla att driva handel, att behålla starka positioner inom jordbruket och industrin samt gå framåt. Den praktiska verksamheten har bevisat detta. Jag tror att detta för tillfället är tillräckligt för oss, Den är ännu mycket vi måste lära oss, och vi har insett att vi fortfarande behöver lära. Fem år har vi suttit vid makten, och därvid har vi under alla dessa fem år befunnit oss i krigstillstånd. Alltså har vi haft framgång.

Det är förståeligt, eftersom bönderna varit för oss. Det är svårt att vara mera för oss än bönderna varit. Bönderna förstod att godsägarna, som de hatar över allt annat i världen, står bakom de vita. Och därför stod bönderna med all sin entusiasm och all sin hängivenhet på vår sida. Det var inte svårt att få bönderna att försvara oss mot de vita. Bönderna, som förut hatat kriget, gjorde allt de förmådde för kriget mot de vita, för inbördeskriget mot godsägarna. Icke förty var detta ännu inte allt, ty här gällde det faktiskt endast huruvida makten skulle förbli i godsägarnas eller i böndernas händer. För oss var detta inte nog. Bönderna förstår att vi erövrat makten åt arbetarna och att vi ställer oss målet att med hjälp av denna makt skapa en socialistisk samhällsordning. Det viktigaste för oss var därför att ekonomiskt förbereda en socialistisk hushållning. Vi kunde inte förbereda den på direkt väg. Vi var tvungna att göra det

på omvägar. Den statskapitalism vi upprättat hos oss är en egenartad statskapitalism. Den stämmer inte med det vanliga begreppet statskapitalism. Vi har alla avgörande positioner i vår hand. Vi är i besittning av jorden, den tillhör staten. Det är mycket viktigt, även om våra motståndare framställer saken som om det inte betydde någonting. Det är oriktigt. Den omständigheten att jorden tillhör staten är utomordentligt viktig och har även stor praktisk betydelse i ekonomiskt avseende. Detta har vi uppnått, och jag måste säga att även hela vår framtida verksamhet måste utvecklas endast inom denna ram. Vi har redan uppnått att våra bönder är nöjda, att industrin och handeln vaknar till nytt liv. Jag har redan sagt att vår statskapitalism skiljer sig från det bokstavliga begreppet statskapitalism genom att vi har inte endast jorden, utan även industrins alla viktigaste delar i den proletära statens besittning. Först och främst arrenderade vi ut endast en viss del av den mindre och den medelstora industrin, men hela den övriga befinner sig i vår hand. Vad handeln beträffar 'vill jag ytterligare understryka, att vi strävar efter att bilda blandade bolag och att vi redan har bildat sådana, dvs bolag där en del av kapitalet tillhör privatkapitalister, och därtill utlänningar, och den andra tillhör oss. För det första lär vi oss på så sätt att driva handel, vilket är nödvändigt för oss, och för det andra har vi alltid möjlighet att om vi anser det nödvändigt upplösa ett sådant bolag. Man kan alltså säga att vi inte riskerar någonting. Av privatkapitalisten lär vi oss och ger akt på hur vi kan åstadkomma ett uppsving och vilka fel vi begår. Jag tror att jag kan inskränka mig till det sagda.

Jag skulle vilja beröra ytterligare några mindre betydelsefulla punkter. Vi har otvivelaktigt gjort och kommer att göra en kolossal mängd dumheter. Ingen kan bedöma det bättre och se det tydligare än jag. (*Skratt*) Varför gör vi då dumheter? Det är begripligt: för det första är vårt land efterblivet, för det andra är folkbildningen i vårt land minimal och för det tredje får vi ingen hjälp. Ingen enda civiliserad stat hjälper oss. Tvärtom, de motarbetar oss. För det fjärde är det vår statsapparats fel. Vi övertog den gamla statsapparaten, och det var vår olycka. Statsapparaten motarbetar oss mycket ofta. Saken var den att statsapparaten saboterade oss 1917, sedan vi tagit makten. Då blev vi mycket rädda och bad: "Var snälla och kom tillbaka till oss!" Och de kom allesamman tillbaka, vilket var vår olycka. Vi har nu en väldig massa tjänstemän, men vi har inte tillräckligt med skolade krafter för att verkligen kunna bestämma över dem. I verkligheten händer det mycket ofta att apparaten på ett eller annat sätt fungerar här uppe, där vi har statsmakten, men samtidigt bestämmer de egenmäktigt där nere, och på så sätt att de mycket ofta motarbetar våra åtgärder. Uptill har vi, jag vet inte hur många, men som jag tror i alla fall endast några tusen, maximum några tiotusental av våra egna. Men nertill har vi hundratusentals gamla tjänstemän, som vi övertagit från tsaren och från det borgerliga samhället och som dels medvetet, dels omedvetet motarbetar oss. Här kan man på kort tid ingenting göra, det är ofrånkomligt. Här måste vi arbeta många år för att förbättra apparaten, förändra den och dra in nya krafter. Detta gör vi tämligen snabbt, kanske alltför snabbt. Sovjetskolor och arbetarfakulteter har inrättats. Hundratusentals ungdomar studerar, studerar kanske alltför snabbt. Men i varje fall har arbetet påbörjats, och jag tror att det kommer att bära frukt. Om vi inte arbetar alltför brådstörtat, så kommer vi om några år att ha en massa ungt folk som är i stånd att i grund och botten förändra vår apparat.

Jag sade att vi har gjort en väldig massa dumheter, men i detta avseende måste jag säga ett och annat även om våra motståndare. När våra motståndare mästrar oss och säger, att Lenin ju själv erkänner att bolsjevikerna har gjort en väldig massa dumheter, så vill jag svara: ja men, vet ni, våra dumheter är ändå av ett helt annat slag än era. Vi har endast börjat att studera, men vi studerar så systematiskt att vi är övertygade om att uppnå goda resultat. Och när våra motståndare, dvs kapitalisterna och Andra internationalens hjältar, framhäver de dumheter vi begått, så tillåter jag mig här att som jämförelse något travestera en berömd rysk skriftställares ord: om bolsjevikerna gör dumheter, så säger bolsjeviken: "Två gånger två är fem." Men om

deras motståndare, dvs kapitalisterna och Andra internationalens hjältar, gör dumheter, så ser det ut så här: ”Två gånger två är ett stearinljus.” Det är inte svårt att bevisa. Ta exempelvis det fördrag som Amerika, England, Frankrike och Japan slöt med Koltjak. Jag frågar er: finns det mer upplysta och mäktiga stater i världen? Och vad blev resultatet? De lovade Koltjak hjälp, utan att räkna efter, utan att reflektera och utan att se sig för. Det var ett fiasko som det enligt min mening t o m är svårt för en förnuftig människa att förstå.

Eller ett annat exempel, ännu närmare och viktigare: Versaillesfreden. Jag frågar er: vad gjorde här de ”ärekrönta” ”stor”makterna? Hur skall de nu kunna hitta en utväg ur detta kaos och denna meningslöshet? Jag tror inte att det är någon överdrift att upprepa att våra dumheter är ingenting jämfört med de dumheter som de kapitalistiska staterna, den kapitalistiska världen och Andra internationalen samfällt begår. Därför anser jag världsrevolutionens perspektiv ett tema som jag i korthet måste beröra – vara gynnsamma. Och jag anser att de under en viss bestämd förutsättning kommer att bli ännu bättre. Om detta skulle jag vilja säga några ord.

År 1921 antog vi på tredje kongressen en resolution om de kommunistiska partiernas organisatoriska uppbyggnad samt om deras arbetsmetoder och om arbetets innehåll. Resolutionen är utmärkt, men den är rysk nästan heltigenom, dvs allt är hämtat från ryska förhållanden. Häri består dess goda sida men även dess svaghet. Svaghet därför att jag är övertygad om att knappast en enda utlänning kan läsa igenom den – jag har på nytt läst igenom resolutionen innan jag säger detta. För det första är den alltför lång, den innehåller 50 paragrafer eller mer. Sådana saker kan utlänningar vanligen inte läsa igenom. För det andra begriper ingen utlänning den, även om han läser igenom den, just därför att den är alltför rysk. Inte därför att den är skriven på ryska – den är utmärkt översatt till alla språk – men den är helt genomsyrad av rysk anda. Och för det tredje kan ingen utlänning genomföra den, även om en och annan undantagsvis skulle begripa den. Det är dess tredje brist. Jag har talat med några delegater som kommit hit, och jag hoppas få tillfälle att utförligt tala med fler delegater från olika länder under kongressens fortsatta gång, ehuru jag inte personligen kan delta i den – det är tyvärr omöjligt för mig. Jag har fått intrycket att vi gjorde ett stort fel med denna resolution, nämligen att vi själva för oss skar av vägen till vidare framgång. Resolutionen är som jag redan sagt utmärkt författad, jag skriver under alla dess 50 eller fler paragrafer. Men vi förstod inte hur vi skulle närma oss utlänningarna med våra ryska erfarenheter. Allt som sägs i resolutionen har förblivit en död bokstav. Och om vi inte begriper detta, kan vi inte gå vidare. Jag tror att det viktigaste för oss alla, såväl för de ryska som för de utländska kamraterna, är att vi efter fem års rysk revolution måste studera. Först nu har vi fått möjlighet att studera. Jag vet inte, hur länge denna möjlighet kommer att bestå. Jag vet inte, hur länge de kapitalistiska stormakterna ger oss möjlighet att studera i lugn och ro. Men varje ögonblick som är fritt från militära operationer, från krig, måste vi utnyttja till studier och då börja från början.

Detta bevisas genom den kunskapsörst som uppvisas av hela partiet och alla skikt i Ryssland. Denna strävan till studier visar, att vår viktigaste uppgift nu är att studera och åter studera. Men även de utländska kamraterna måste studera, fast inte i samma mening som vi måste lära oss läsa, skriva och förstå det lästa, vilket vi ännu har behov av. Det tvistas om, huruvida detta hänför sig till proletär eller borgerlig kultur. Jag lämnar den frågan öppen. I varje fall är det obestridligt, att vi framför allt behöver lära oss läsa, skriva och förstå det lästa. Det behöver inte utlänningarna. Deras behov innebär redan någonting högre: hit hör framför allt även det, att de också skall förstå vad vi skrivit om de kommunistiska partiernas organisatoriska uppbyggnad, något som de utländska kamraterna skrivit under utan att läsa och utan att förstå. Det måste bli deras första uppgift. Denna resolution måste omsättas i handling. Det kan inte ske över en natt, det är absolut omöjligt. Resolutionen är alltför rysk: den återspeglar

Rysslands erfarenheter. Därför är den helt obegriplig för utlänningarna, och de kan inte nöja sig med att hänga upp den i ett hörn som en ikon och tillbe den: Därigenom kan inget uppnås. De måste anamma en del ryska erfarenheter. Hur det skall gå till vet jag inte. Kanske exempelvis fascisterna i Italien kommer att göra oss en stor tjänst genom att klargöra för italienarna, att dessa ännu inte är tillräckligt upplysta och att det i deras land ännu inte finns någon trygghet mot svarta hundraden. Det kommer kanske att bli mycket nyttigt. Vi ryssar måste också söka efter sätt att klargöra denna resolutions principer för utlänningarna. Annars är de absolut inte i stånd att omsätta resolutionen i handling. Jag är övertygad om att vi i detta avseende måste säga inte bara de ryska, utan också de utländska kamraterna, att studier är det viktigaste under den nu inträdande perioden. Vi studerar i allmän bemärkelse. De däremot måste studera i speciell mening för att verkligen begripa det revolutionära arbetets organisation, ordning, metod och innebörd. Genomförs detta är jag säker på att världsrevolutionens perspektiv inte endast blir goda, utan rentav utmärkta. (*Stormande, långvariga applåder. Rop: "Leve vår kamrat Lenin!" som framkallar nya ovationer.*)

Pravda nr 258, den 15 november 1922

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 45, s 278-294